

Nr 683

Av fröken **Höjer** och fru **Sjöstrand**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 177, med förslag till lag om socialhjälp, m. m.

I följande avseenden bör enligt vår mening det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till socialhjälpslag ändras, innan det upphöjes till lag.

Om avgifter på ålderdomshem (18—21 §§)

Ehuru lagstiftningen om ålderdomshemmen tills vidare endast blir provisorisk, skulle enligt propositionen 1947 års principbeslut om dessa i ett viktigt avseende lagfästas, nämligen i avseende på kommunernas skyldighet att driva dylika hem för åldringar och andra personer, vilka är i behov av vård eller tillsyn, som icke eljest tillgodoses, men sålunda oberoende av om det är fråga om personer i behov av socialhjälp eller icke. Det är glädjande att ett sådant lagfästande nu föreslagits. Sagda principbeslut innebar emellertid också, att avgifterna skulle fixeras till belopp motsvarande folkpensionen efter avdrag för visst belopp i fickpengar. I detta avseende finnes ingen bestämmelse i socialhjälpslagen, och då frågan om avgifternas storlek eller ersättning över huvud taget för vård å ålderdomshem inte heller reglerats i annan ordning skulle kommunerna efter Fvl:s försvinnande sålunda bli berättigade att uttaga den ersättning, de finner lämpligt, även med högre belopp än självkostnaderna. Detta måste i varje fall betraktas som ett överraskande förslag.

Departementschefen utgår uppenbarligen ifrån att kommunerna praktiskt taget aldrig uttager ersättning med högre belopp än folkpensionen. Sålunda uttalar han, att den höjd, som folkpensionerna nu uppnått, och de regler, som vunnit insteg för avgiftssättningen på de kommunala socialvårdsanstalterna, har medfört, att åldringar och invalider på dessa anstalter i regel kan betala för sig med sin pension och inte är att anse som understödsfall (sid. 136). Detta torde vara en generalisering, som saknar bärande underlag. Att många kommuner tillhandahåller vården på ålderdomshem mot ersättning enbart med folkpensionen är åtminstone i fråga om personer, som saknar andra tillgångar än folkpension, säkert. Men vilken utbredning har detta? Därom saknas i själva verket uppgifter, och verkliga förhållandet torde vara, att kommunernas tillvägagångssätt är starkt varierande. Mycket vanligt är, att man tar ersättning upp till självkostnad för den som anses kunna betala mer än folkpensionen, och vidare är det vanligt, att man för de obemedlade visserligen inte bokför utgifterna utöver folkpensionen såsom fattigvård men likväl, om personen sedermera

får tillgångar, med stöd av Fvl:s bestämmelser kräver honom på självkostnaden minskad med folkpensionen. På andra håll åter följer man helt den i Fvl. stadgade ordningen och räknar sålunda de som inte kan betala självkostnaden — eller något fritt valt belopp mellan folkpensionsbeloppet och självkostnaden — såsom understödstagare samt bokför dem såsom sådana.

Det kan inte vara försvarligt, att detta för vårdtagarna osäkra tillstånd skall få fortsätta och erhålla legal sanktion samt vägen t. o. m. öppnas för ännu större variationer. Angeläget är att man i lagen inför vissa regler om avgiftssättningen även om dessa med häyn till den provisoriska karaktären av alla bestämmelser om ålderdomshemmen måste utformas med försiktighet för att icke föregripa det slutliga ståndpunktstagandet.

Det förut omnämnda principbeslutet av statsmakterna 1947 gick längre än socialvårdskommittén föreslagit. Kommittén ville lämna fritt för kommunerna att i fråga om bemedlade personer uttaga ersättning högre än folkpensionen men icke högre än självkostnaden. I nuvarande situation torde det vara klokt att inte lagfästa längre gående bestämmelser än vad kommittén tänkt sig. På grundval härav har vi utformat ett förslag till en ny paragraf, som vi provisoriskt givit nummer 21 a. Det hänvisas till lagtextförslaget.

Mot vilken kommun skall allmän anstalt rikta krav på ersättning? (30 §)

Enligt Fvl. kan anstalt rikta krav för vård åt person, som den inte fått ansvarsförbindelse för, antingen mot den kommun, där patienten vistades när behov av fattigvård uppstod (vistelsekommun), eller mot patientens hemortsrättskommun. Krav framställs och process föres i den ordning, som gäller för ersättning kommuner emellan. Propositionen ansluter sig här helt till Fvl. Mot detta kan göras den invändningen, att situationen efter införandet av sjukförsäkringen samt sedan de invecklade hemortsrättsbestämmelserna ersatts av den enkla mantalsskrivningen blir en helt annan. De behov av socialhjälp, som framför allt kommer att föreligga för sjukhuspatienter, torde avse kläder samt fickpengar och vid dödsfall begravningshjälp (jfr departementschefens uttalande å sid. 121), kostnader, som bör jämföras med vårdkostnader. Själva vårdkostnaden bestrides i regel av sjukkassan. Vid intagningen å anstalten föreligger alltså inte behov av socialhjälp, utan detta behov uppkommer på anstalten. Vistelsekommun blir därför i regel den kommun, där anstalten ligger. Att denna kommun inte bör belastas med ärenden rörande anstaltens patienter är uppenbart. Då härtill kommer att det inte kan möta några som helst svårigheter för anstalten att söka reda på var patienten är mantalsskriven, bör lagen medge möjlighet att rikta krav endast mot den kommun, som enligt 22 § är ersättningskyldig.

På grund av det anförda har förslag utarbetats till ny lydelse av 30 §, varvid även uttrycket "inrättning" såsom föråldrat och helt onödigt utmönstrats. Det hänvisas till lagtextförslaget.

Lagtextförslag

21 a §

Kommun må uttaga ersättning för vård å ålderdomshem av den som åtnjuter folkpension utan att ha sådan inkomst, som enligt lagen om folkpensionering föranleder minskning av inkomstprövad pensionsförmån, högst med det belopp han åtnjuter i folkpension, minskat med det belopp, som oförmåles i 18 § nyssnämnda lag;

av den som eljest åtnjuter folkpension eller icke åtnjuter dylik pension, med det belopp som med hänsyn till storleken av hans inkomster eller tillgångar i övrigt må anses skäligt.

I intet fall må ersättning uttagas med högre belopp än som motsvarar kommunens kostnader för ändamålet.

30 § första och andra styckena

Lämnas å allmän anstalt vård åt någon, som kan antagas äga rätt att erhålla socialhjälp till vårdkostnaden, skall anstalten utan dröjsmål underrätta socialnämnden i den kommun, som enligt 22 § kan vara skyldig att slutligen svara för vårdkostnaden. Uppstår under vårdtiden eljest behov av socialhjälp, äger anstalten tillgodose detta, varvid ävenledes underrättelse till kommun enligt det föregående skall lämnas.

Därest ansvarsförbindelse för i föregående stycke angivna kostnader ej erhållits och ersättning eljest ej bekommes, må talan om utbekommande av ersättning väckas mot den kommun, som enligt 22 § kan vara skyldig att slutligen svara för kostnaden. Sådan talan väckes hos länsstyrelsen i det län, där den kommun, som sökes, är belägen, och skall, vid påföljd att rätten till ersättning eljest förloras, anhängiggöras genom skriftlig ansökan, vilken skall hava inkommit till länsstyrelsen före utgången av mars månad året näst efter det år, då vården eller hjälpen i övrigt lämnats.

På grund av det anförda hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 177 ville godkänna förslaget till lag om socialhjälp med de ändringar vi ovan föreslagit.

Stockholm den 19 oktober 1955

Gerda Höjer

Helga Sjöstrand
